

Funkcionální analýza hlavních komponent v praxi

Jan Kolářček, Ondřej Pokora

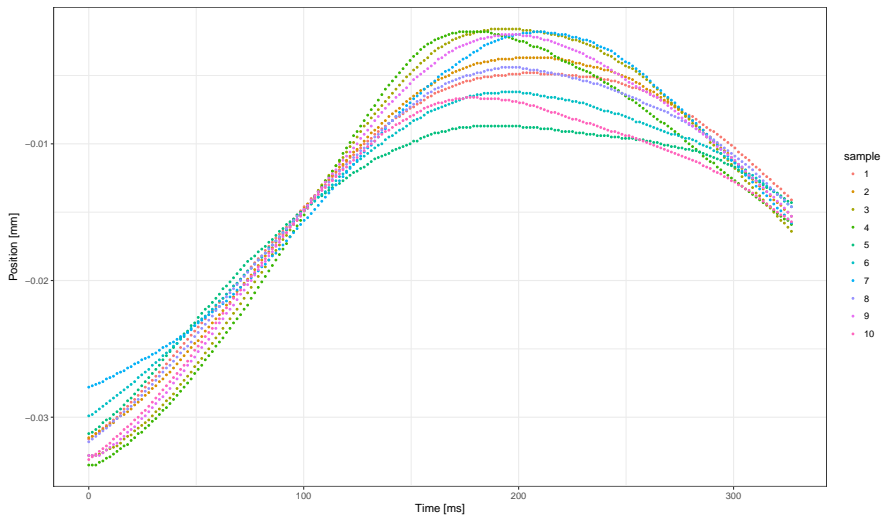
Ústav matematiky a statistiky, Masarykova Univerzita, Brno

Brno 2018

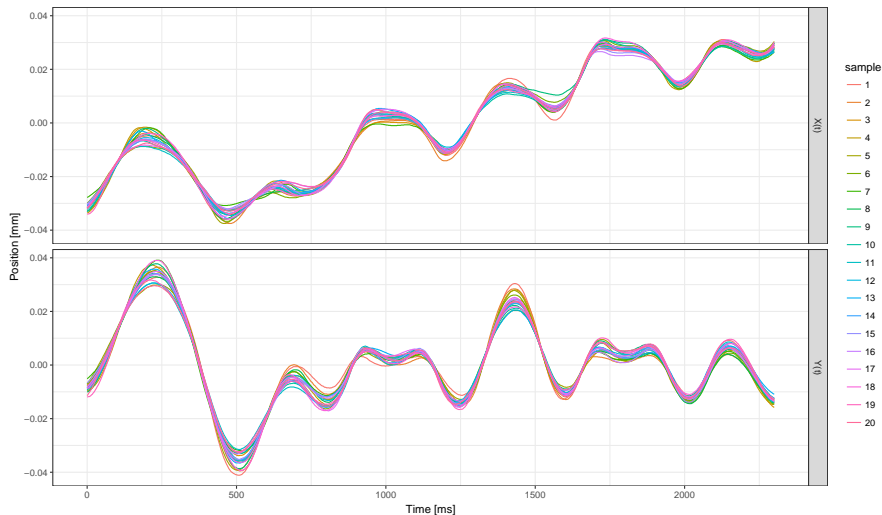
Analýza funkcionálních dat – FDA

Functional Data Analysis

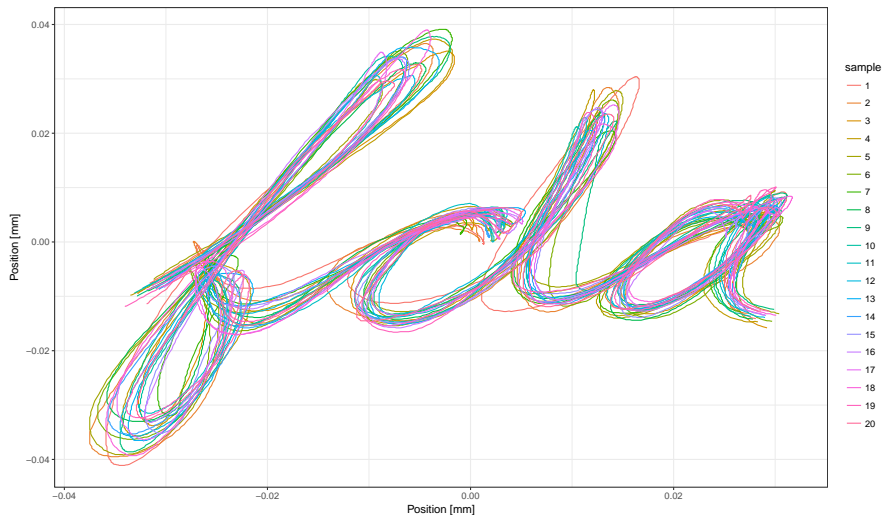
Proč **funkcionální** data a co to znamená?

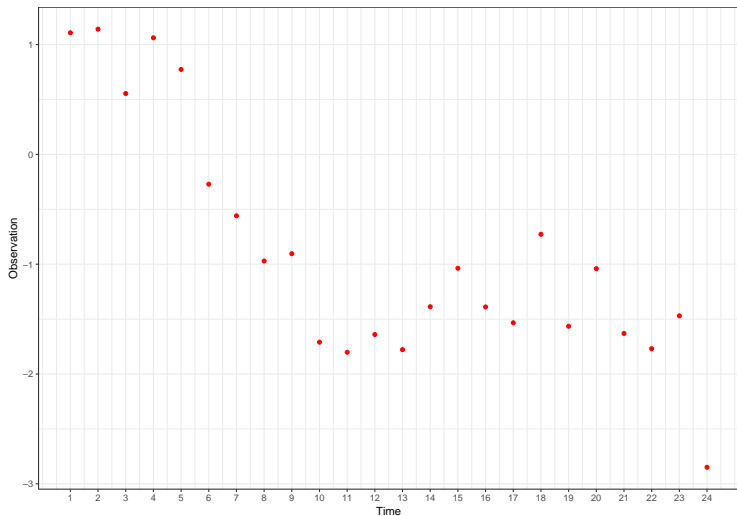
Data

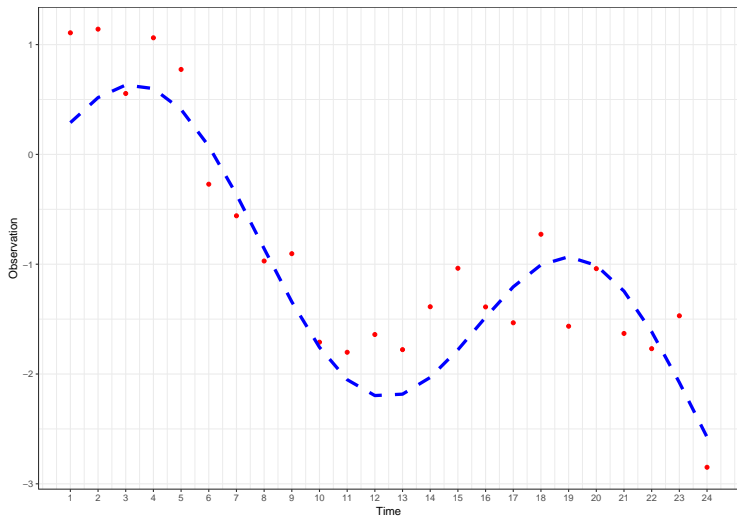
Data: 1401 měření pozic X a Y v čase t , 20 opakování

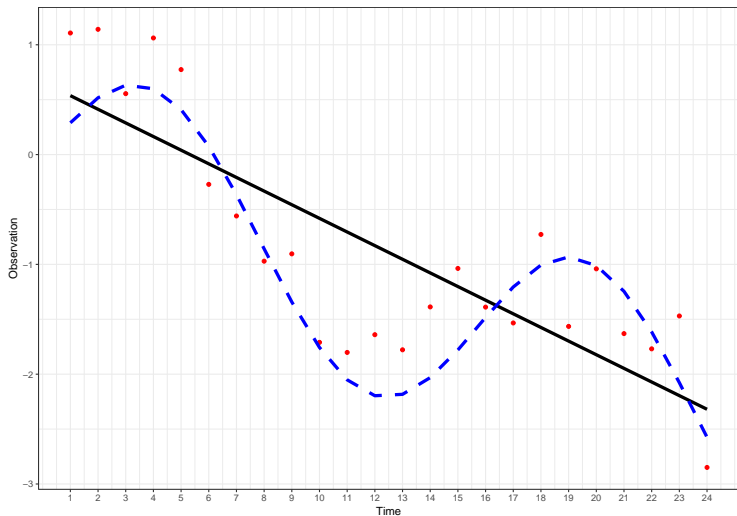
Data: Souřadnice hrotu pera $[X(t), Y(t)]$, 20 opakování

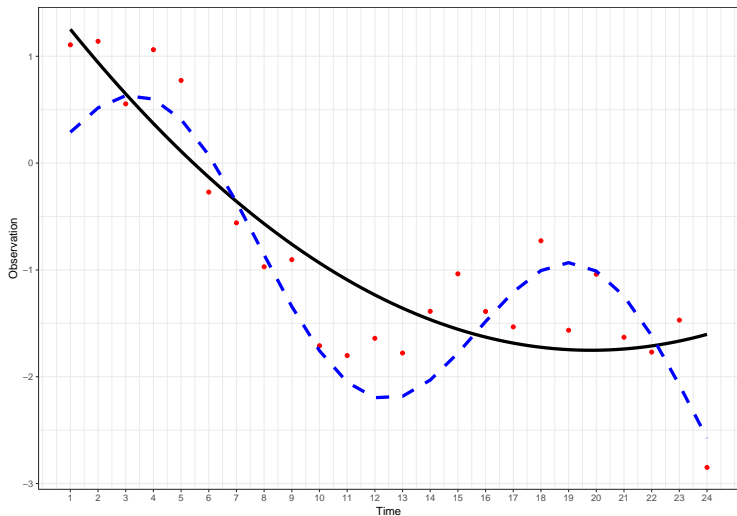
Data

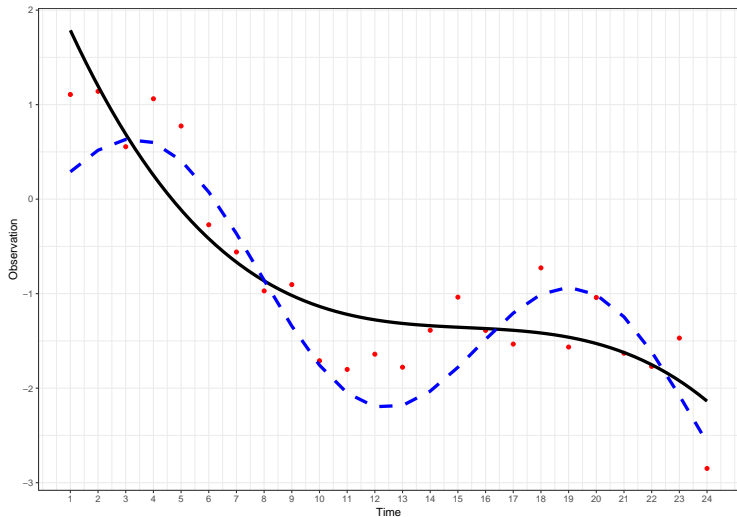
Data

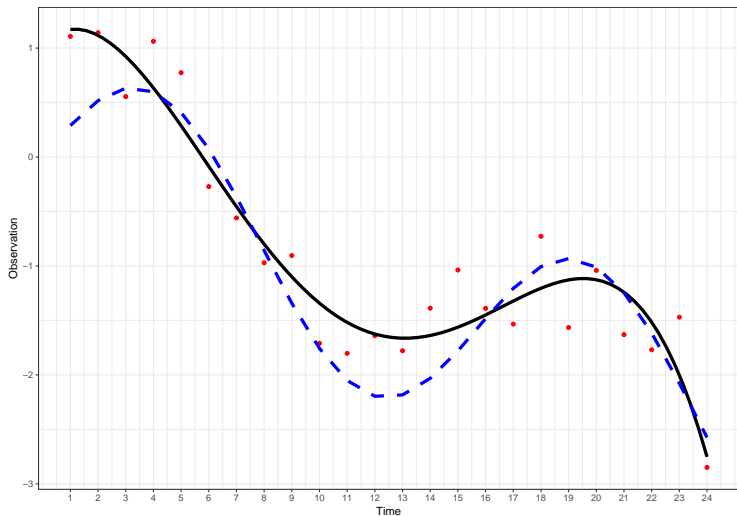
Lineární model – přímka

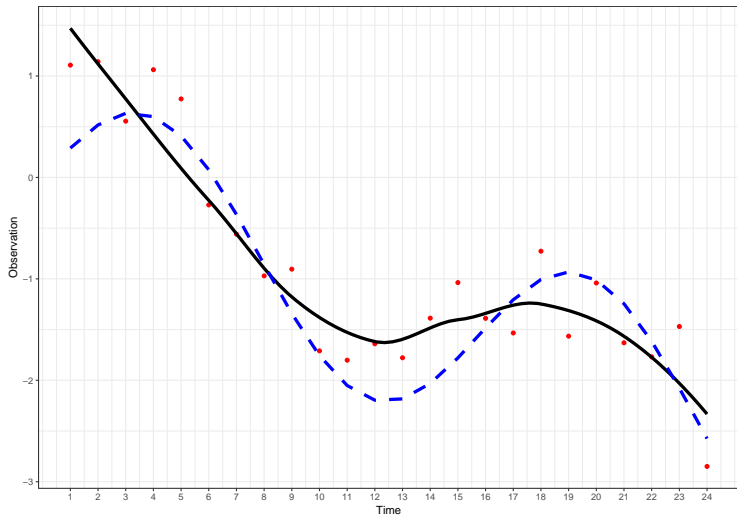
Lineární model – parabola

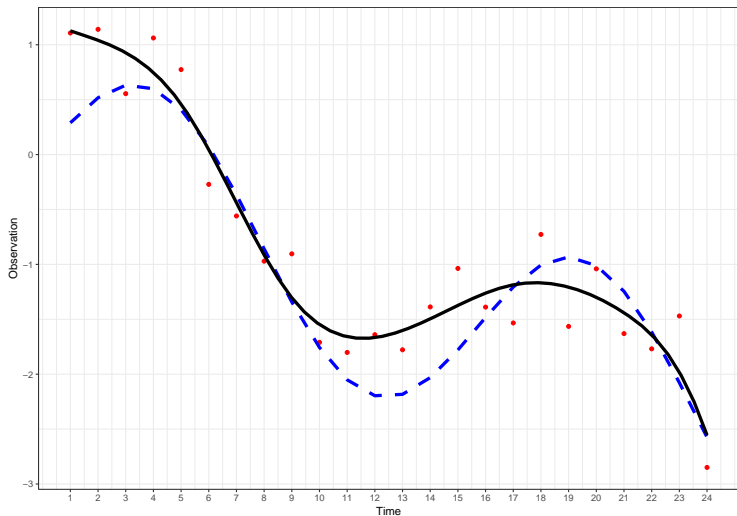
Lineární model – polynom st. 3

Lineární model – polynom st. 4

Jádrový odhad

B-splines - odhad

- **Reprezentace**

$$x(t) = \sum_{j=1}^N \phi_j(t) c_j$$

$\phi_j(t)$... bázové funkce, c_j ... příslušné koeficienty

Bázové systémy: B - spline, Fourier, polynomiální, mocninná, exponenciální, waveletová, hlavní komponenty

- **Vyhlazení**

$$(c_1, \dots, c_N) = \arg \min \sum_{i=1}^n [y_i - x(t_i)]^2 + \lambda \int [Lx(t)]^2 dt$$

$Lx(t)$... míra „hladkosti“ $x(t)$, např. $Lx(t) = \frac{d^2}{dt^2} x(t)$

λ ... vyhlazovací parametr

- polynomy na různých podintervalech (segmentech)
- segmenty jsou odděleny uzly (knots)
- v uzlech na sebe polynomy navazují (hladce)
- systém je definován:
 - stupeň polynomu
 - poloha a počet uzlů
- počet bazových funkcí

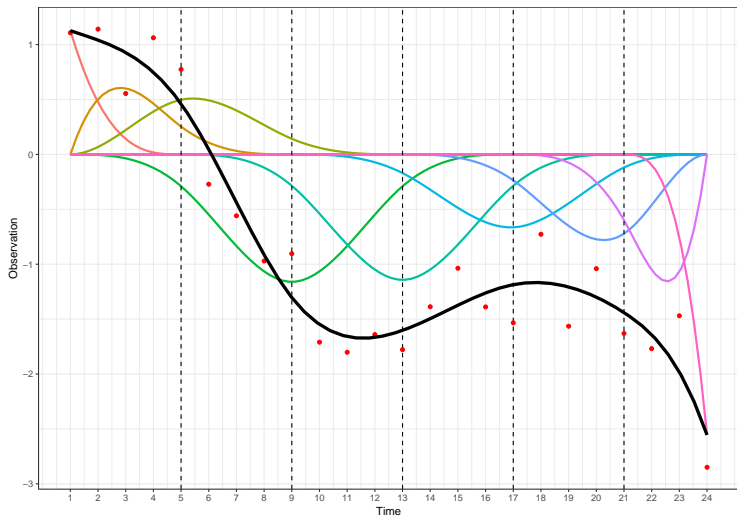
$$N = \text{stupeň} + \text{počet vnitřních uzlů} + 1$$

B - splines

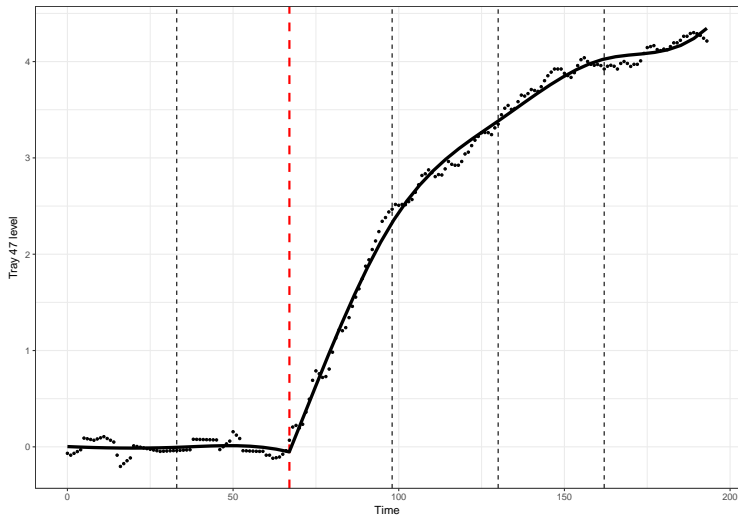
B - splines

B - splines

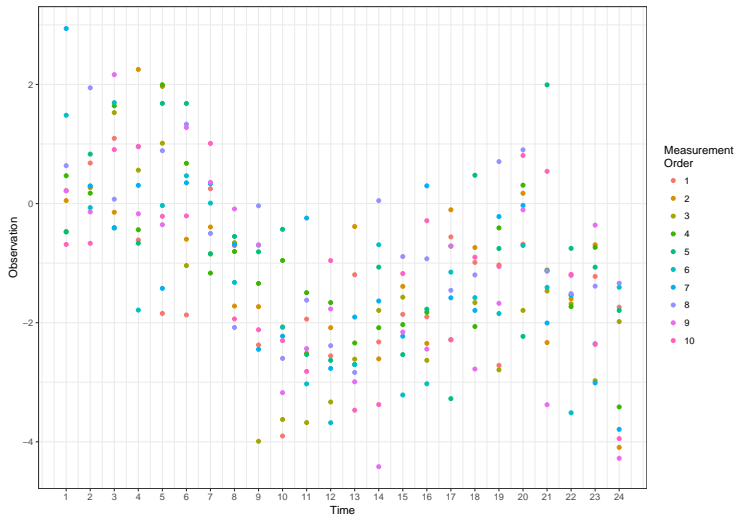
Konstrukce

B - splines

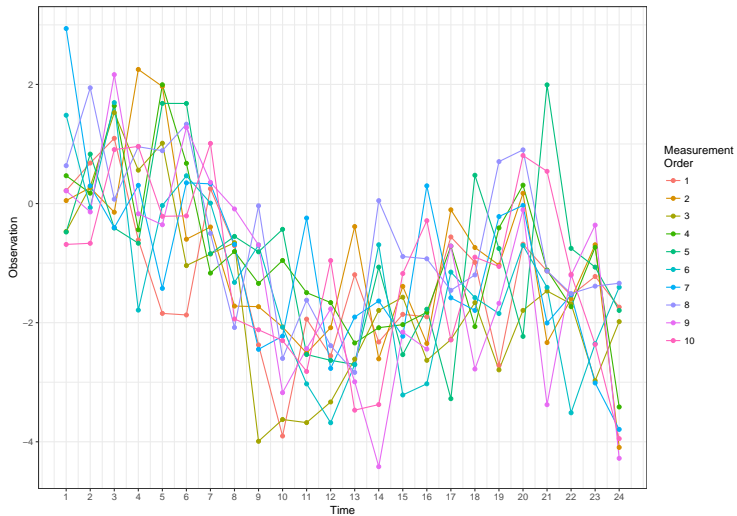

Vícenásobné uzly

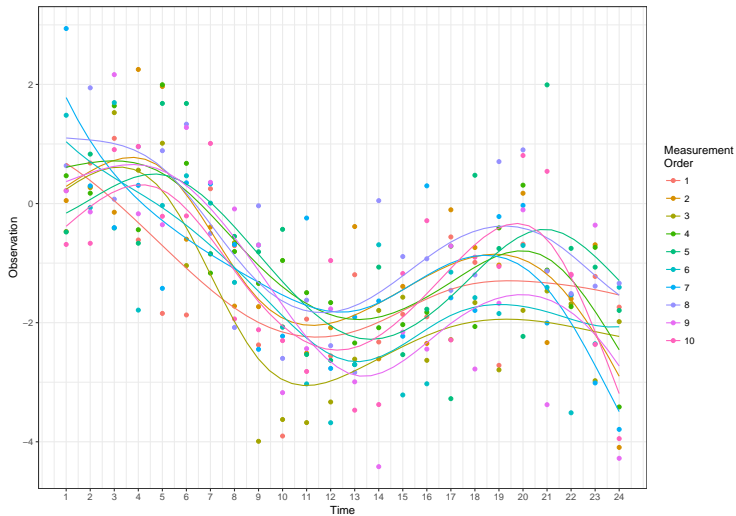
Opakovaná měření

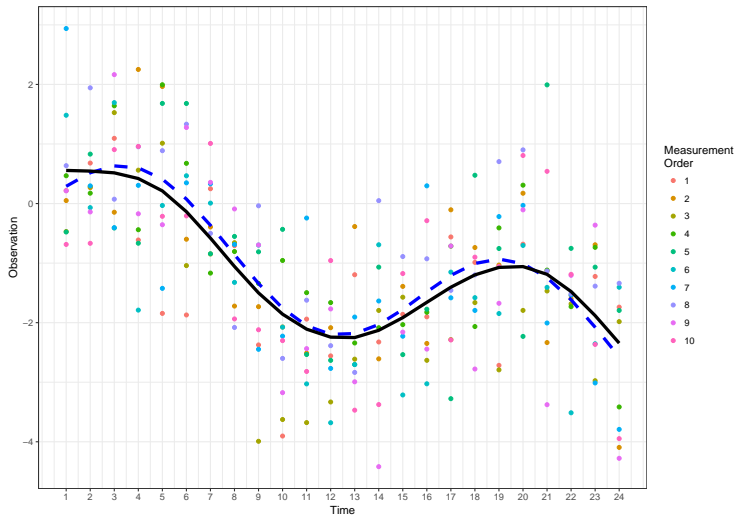
Opakovaná měření

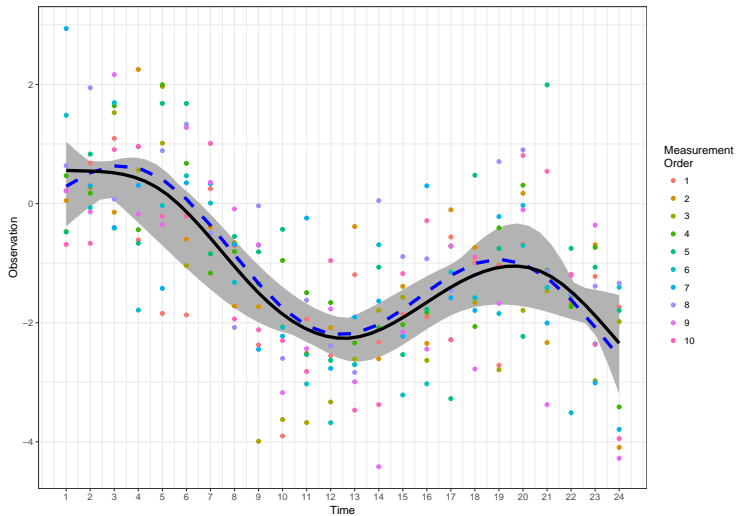
Opakovaná měření

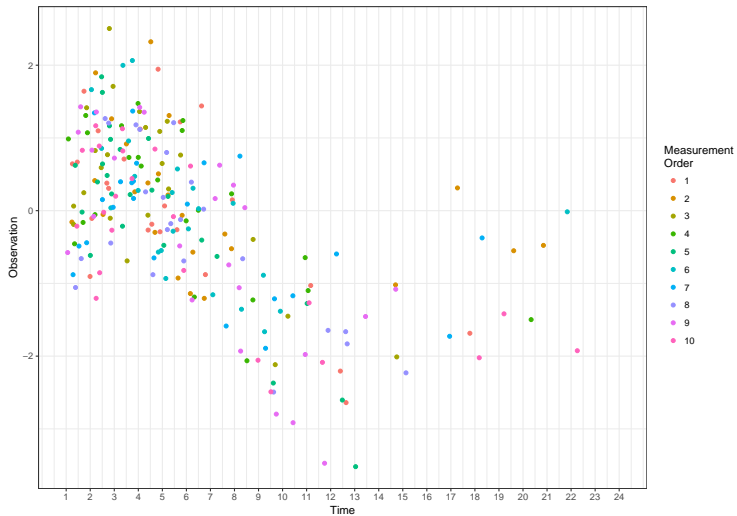
Opakovaná měření

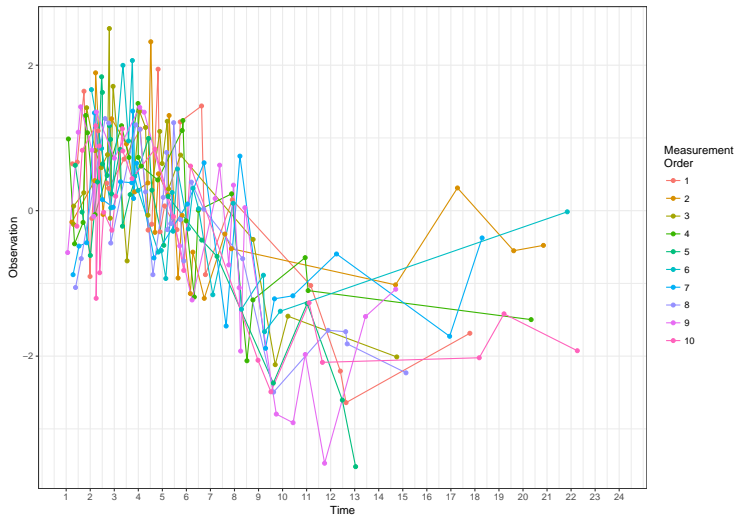
Opakovaná měření

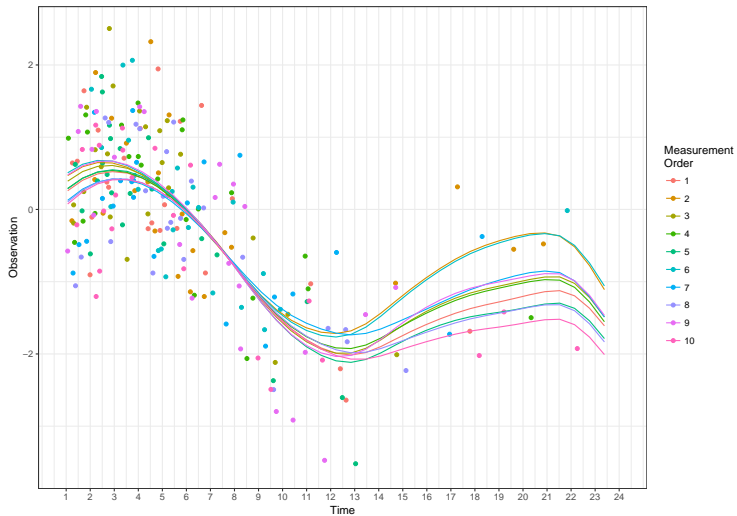
Řídká data

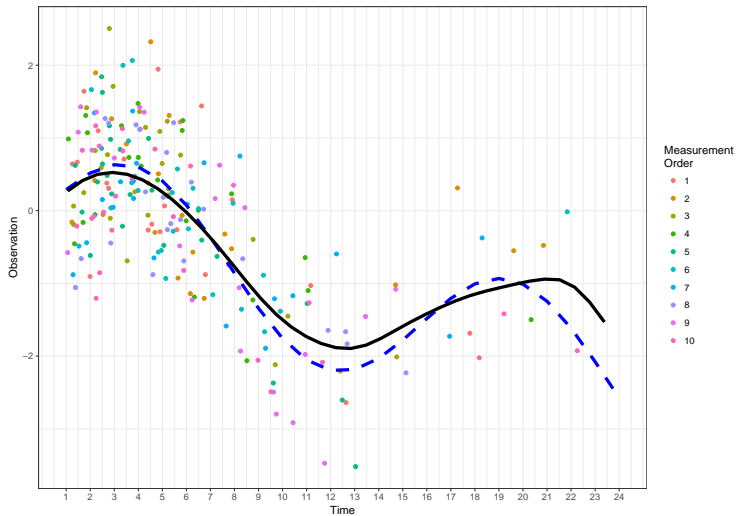
Řídká data

Řídká data

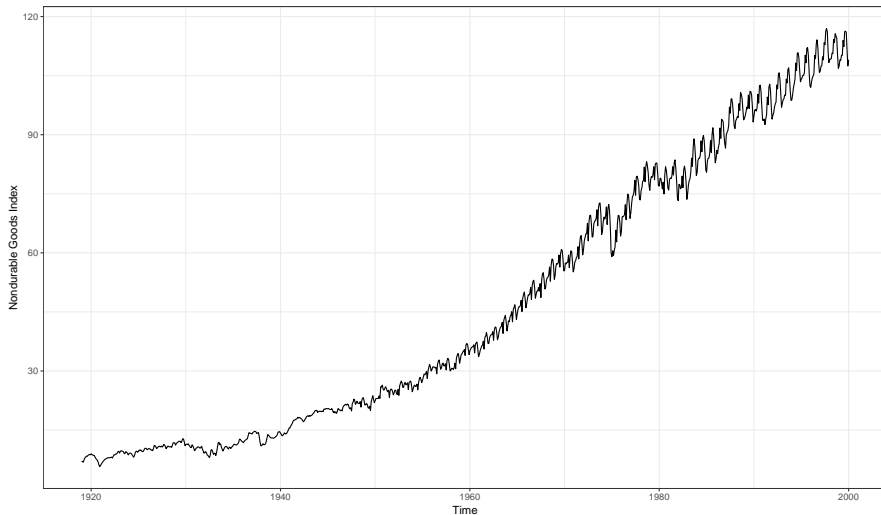
Řídká data

Index cen zboží krátkodobé spotřeby v USA (1919 – 2000)

- produkty, které se opotřebí (vyčerpají) do 2 let (potraviny, tabák, oblečení, papírové výrobky, služby, pohonné hmoty, atd.)
- v indexu se odráží ekonomika každodenního života
- exponenciální růst v minulém století
- patrná sezónní složka (např. zahrnuje vánoční dárky, začátek školního roku – nové šaty, prázdniny – dovolené)
- zajímavé sledovat vývoj indexu v „normálních“ časech a v době krize

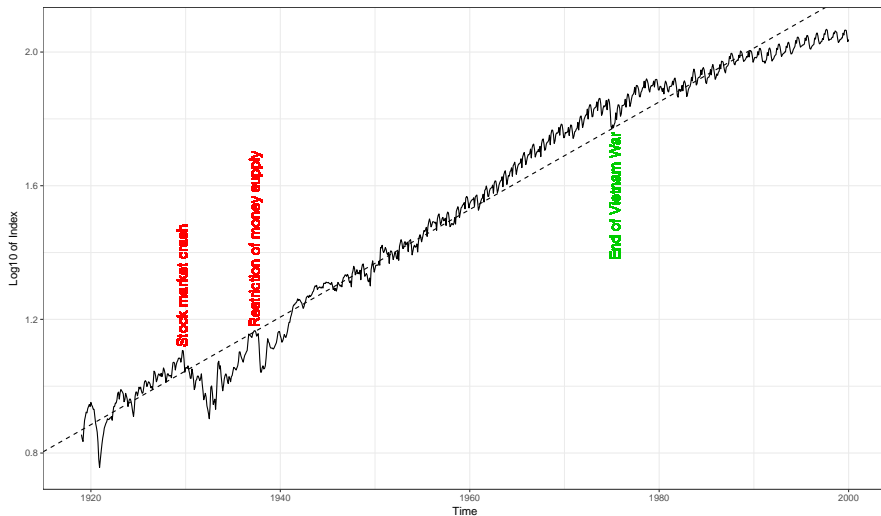
Nondurable Goods Index

Index cen zboží krátkodobé spotřeby v USA (1919 – 2000)

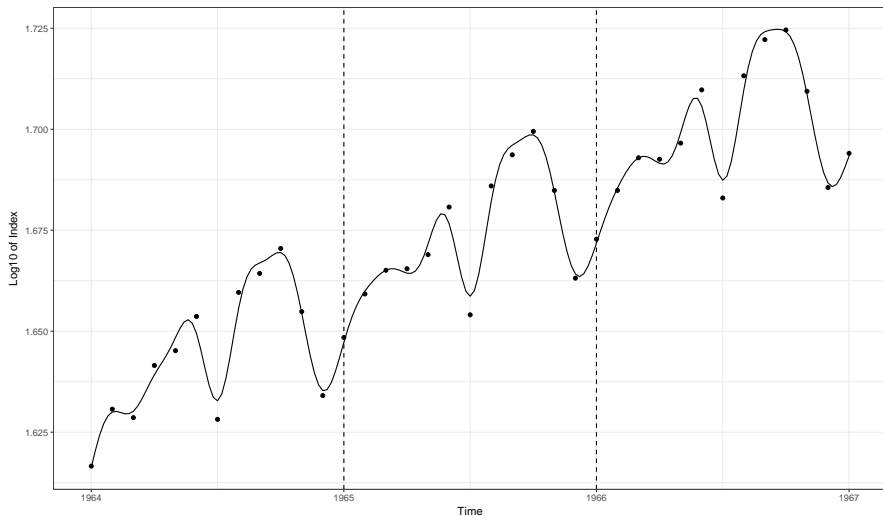
- exponenciální růst, roste i volatilita
- logaritmická transformace → lineární růst s indexem 1,6 %
- 1960 – 1975 „baby boom“

Nondurable Goods Index

Zlogaritmovaná data

Nondurable Goods Index

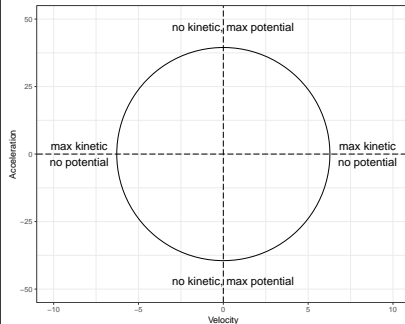
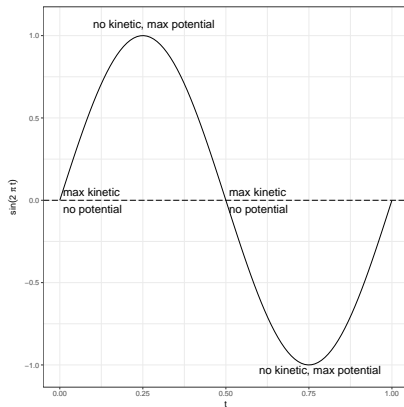

Zlogaritmovaná data 1964 – 1967

Fázový diagram (phase – plane plot)

- 1. derivace – rychlost růstu (velocity)
- 2. derivace – moment zrychlení (acceleration)
- Př. $\sin(2\pi t)$ – harmonický proces, pružina oscilující mezi dvěma stavy (potenciální, kinetický)
- kinetická energie – výrobní proces v plném proudu a množství vyprodukovaných výrobků
- potenciální energie – volný kapitál, lidské zdroje, suroviny a ostatní zdroje, které jsou aktuálně dostupné pro růst ekonomiky

Nondurable Goods Index

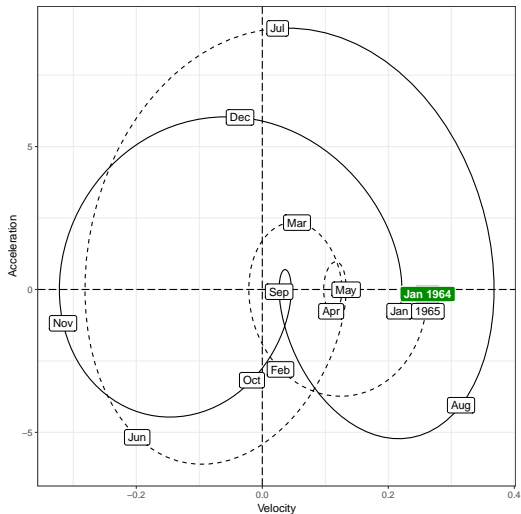

Phase – plane plot pro $\sin(2\pi t)$

V diagramu sledujeme:

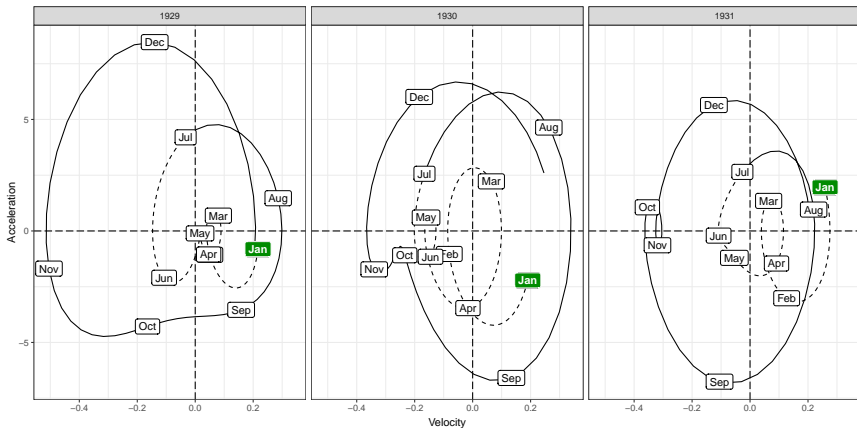
- podstatné cykly
- poloměr cyklu
- horizontální polohu středu
- vertikální polohu středu
- změny tvaru v čase

Nondurable Goods Index

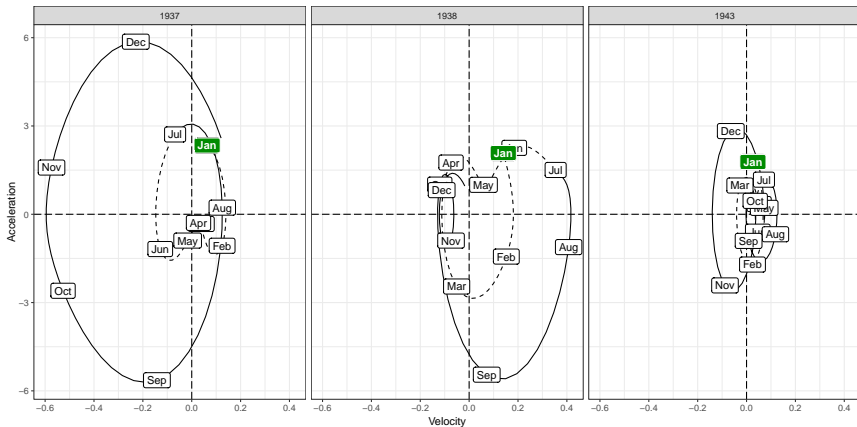
„Klidný“ rok 1964

Nondurable Goods Index

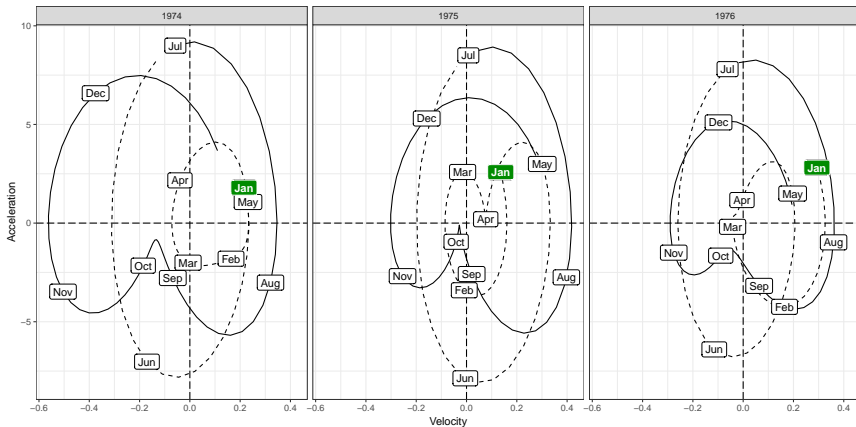
Nov 1929 – krach na burze

Nondurable Goods Index

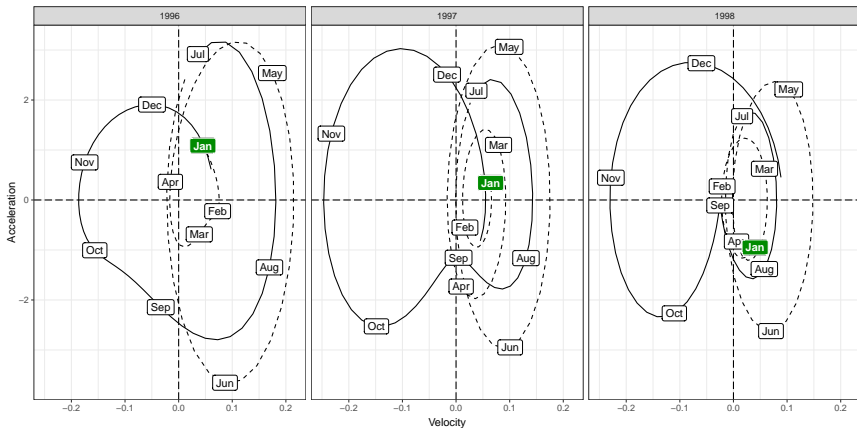
Předválečné období, válka

Nondurable Goods Index

Apr 1975 – konec války ve Vietnamu

Nondurable Goods Index

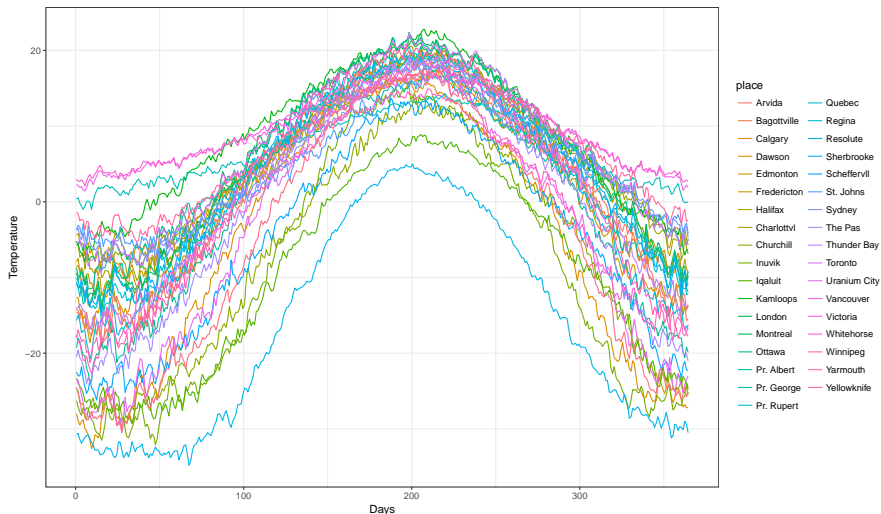

Ekonomika 90. let

Počasí v Kanadě

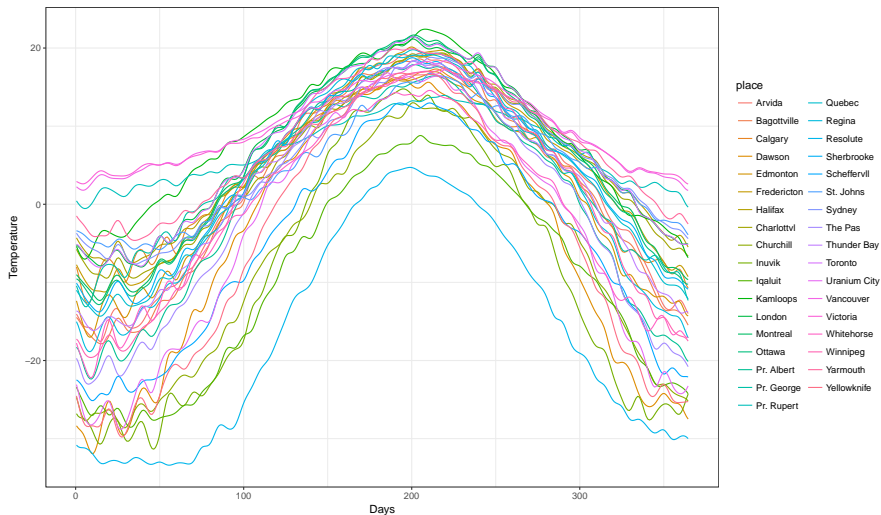
- roční teploty v Kanadě
- průměrné denní hodnoty za období 1960 – 1994
- měřeno v 35 různých lokalitách

Canadian Weather

Teploty

Canadian Weather

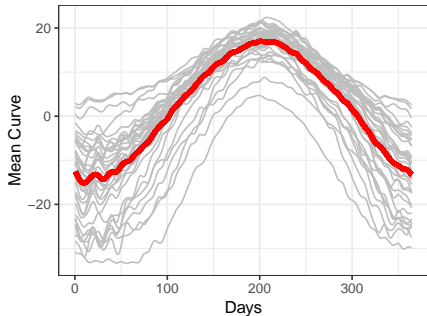

Vyhlazení

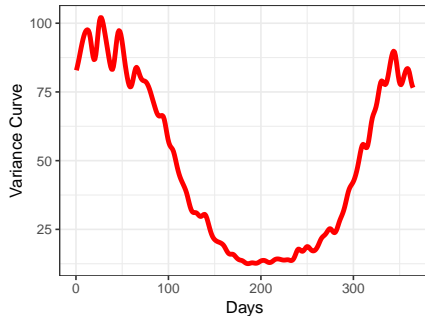
Popisné charakteristiky

- **Střední hodnota** $\mu(t) = \mathbb{E}X(t)$, odhad $\bar{x}(t) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i(t)$
- **Kovariance** $\sigma(s, t) = \mathbb{E}[X(s) - \mu(s)][X(t) - \mu(t)]$,
odhad $\hat{\sigma}(s, t) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n [x_i(s) - \bar{x}(s)][x_i(t) - \bar{x}(t)]$
- **Rozptyl** $\text{Var}X(t) = \sigma(t, t)$
- **Korelace** $\rho(s, t) = \frac{\sigma(s, t)}{\sqrt{\sigma(s, s)}\sqrt{\sigma(t, t)}}$

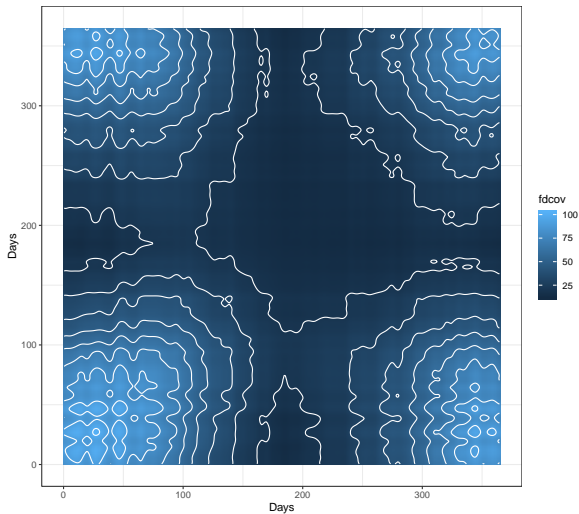
Canadian Weather

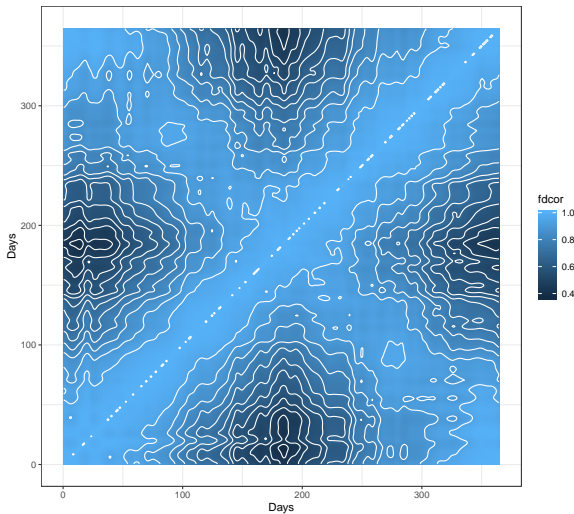
Průměr

Rozptyl

Kovariance

Korelace

Funkcionální analýza hlavních komponent – FPCA

- Karhunen – Loève:

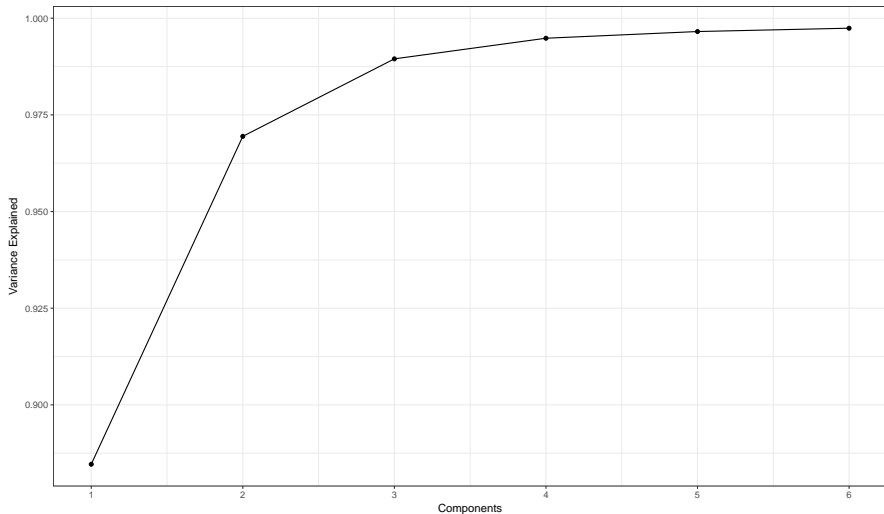
$$\sigma(s, t) = \sum_{j=1}^{\infty} d_j \xi_j(s) \xi_j(t), \text{ kde } \int \xi_i(t) \xi_j(t) dt = I(i = j)$$

- Komponenta $\xi_j(t)$ maximalizuje $d_j = \text{Var} \int \xi_j(t) [X(t) - \mu(t)] dt$
- Podíl vysvětleného rozptylu $d_j / \sum d_i$
- Skóre FPCA

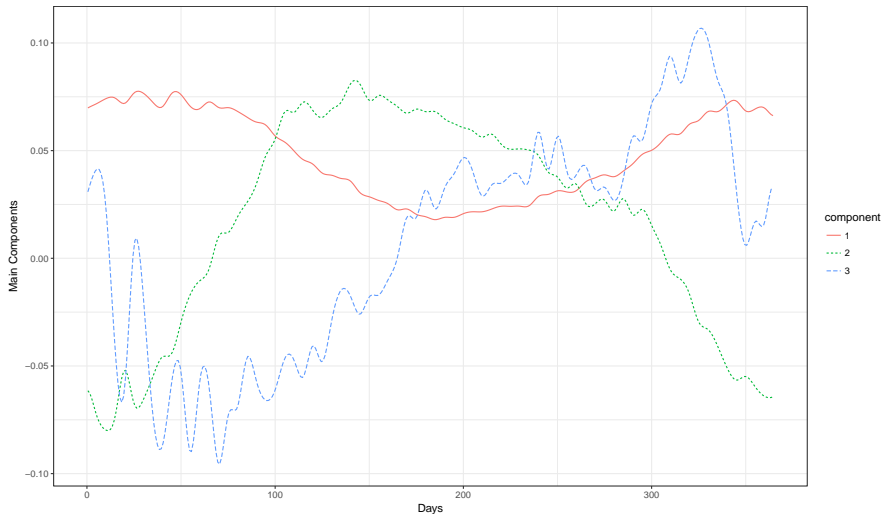
$$c_{ij} = \int \xi_j(t) [x_i(t) - \bar{x}(t)] dt$$

- Rekonstrukce

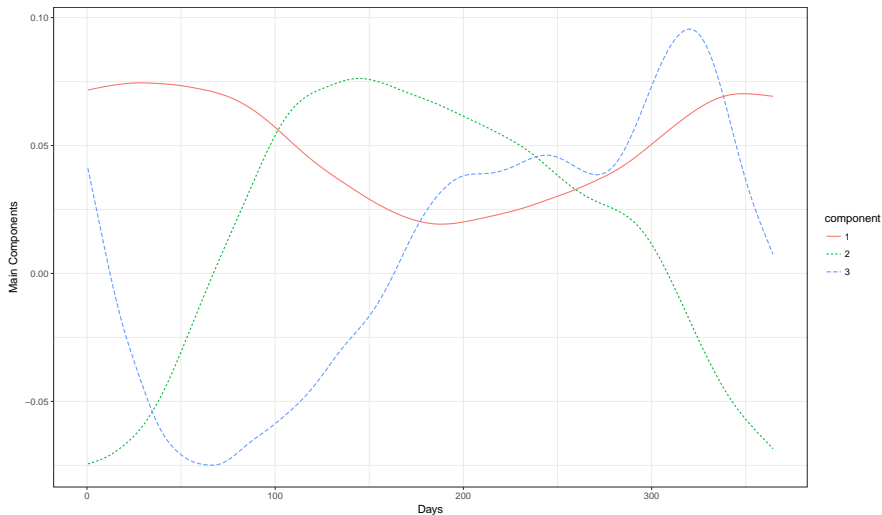
$$\hat{x}_i(t) = \bar{x}(t) + \sum_{j=1}^N c_{ij} \xi_j(t)$$

Podíl komponent na vysvětlení rozptylu

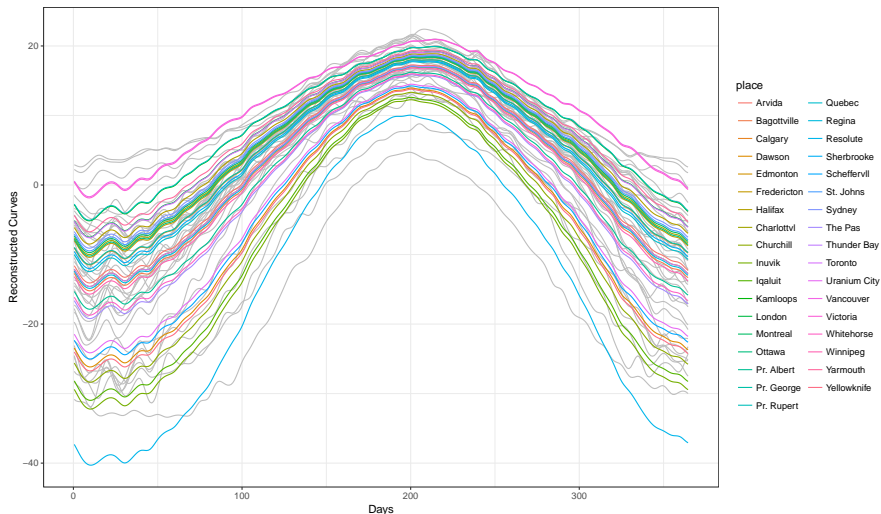

První 3 hlavní komponenty

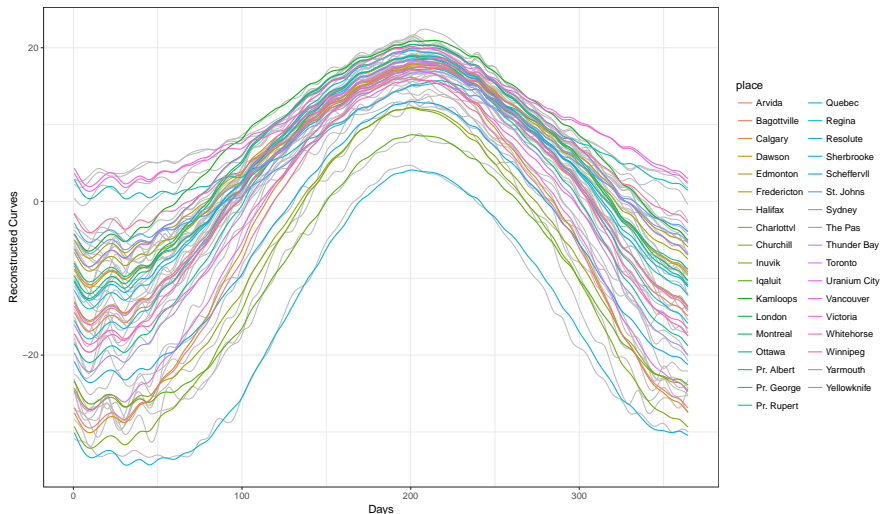
První 3 hlavní komponenty – vyhlazené

Canadian Weather

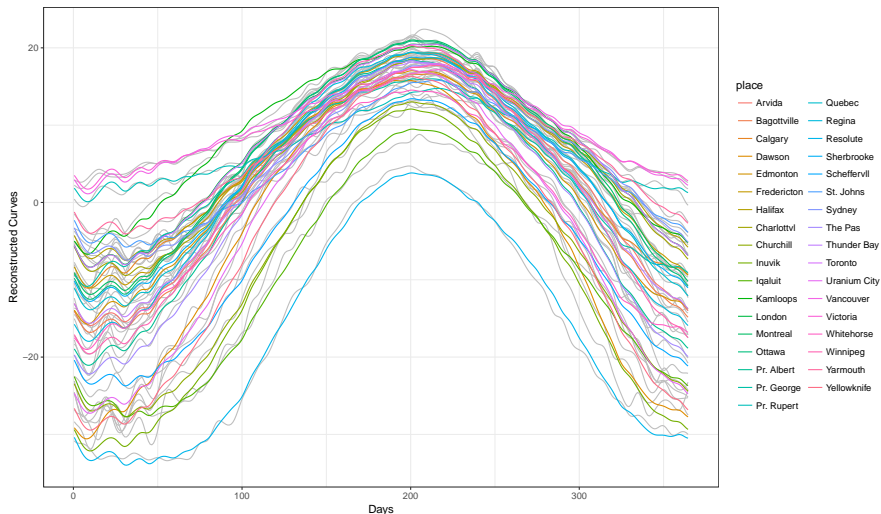
Rekonstrukce – 1 hlavní komponenta

Canadian Weather

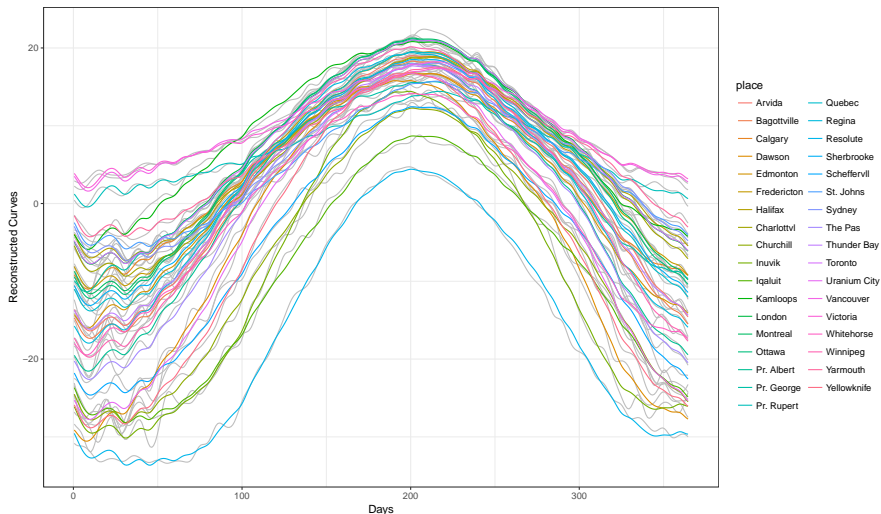
Rekonstrukce – 2 hlavní komponenty

Canadian Weather

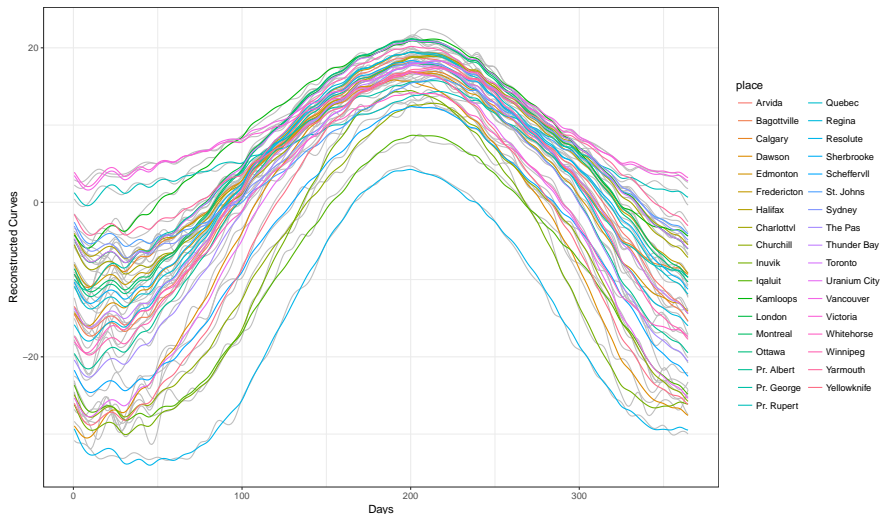
Rekonstrukce – 3 hlavní komponenty

Canadian Weather

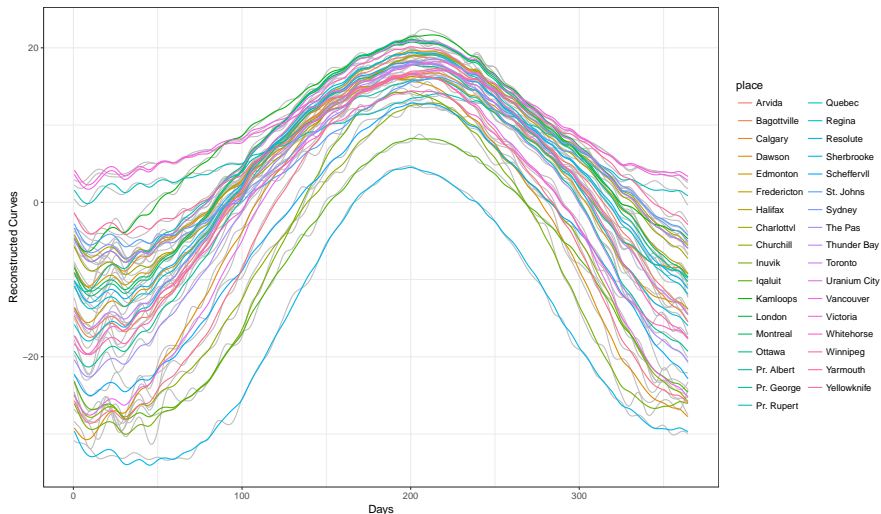
Rekonstrukce – 4 hlavní komponenty

Canadian Weather

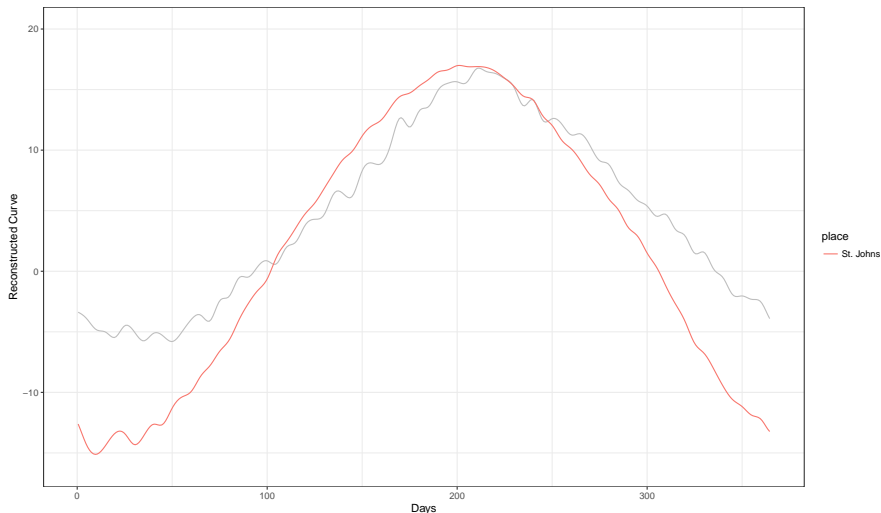
Rekonstrukce – 5 hlavních komponent

Canadian Weather

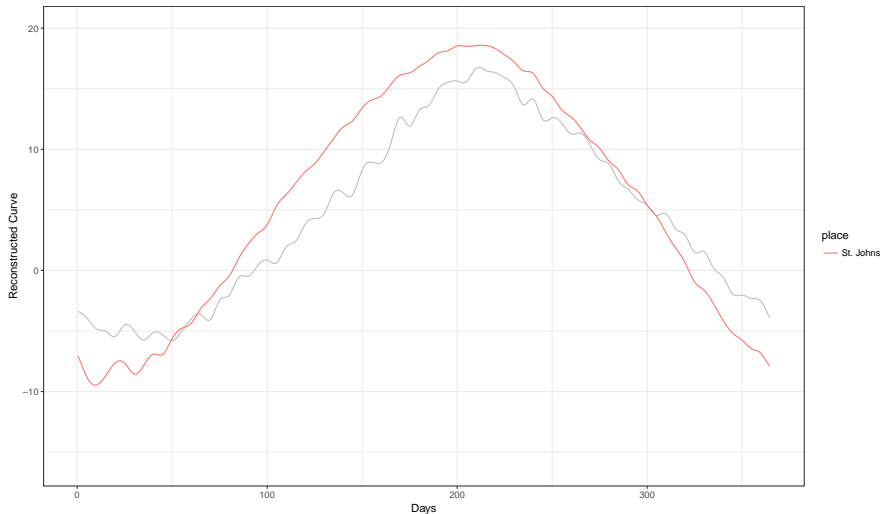

Rekonstrukce – 6 hlavních komponent

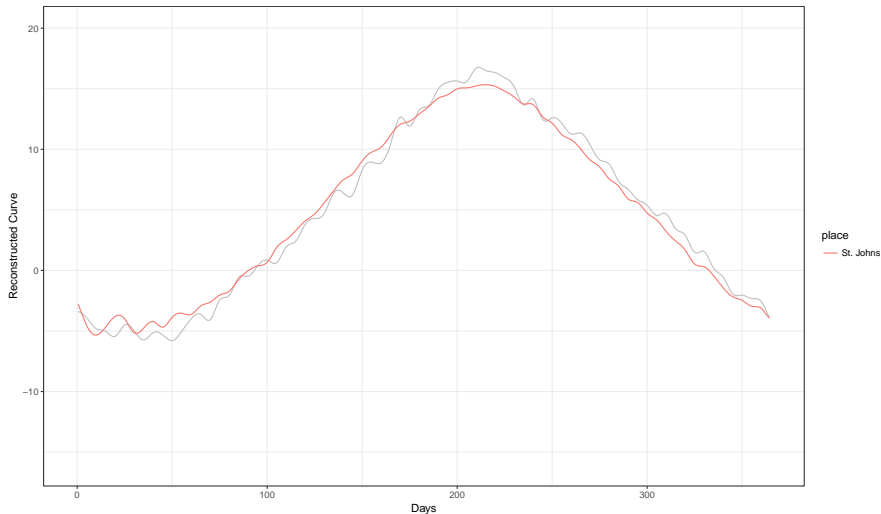
Canadian Weather

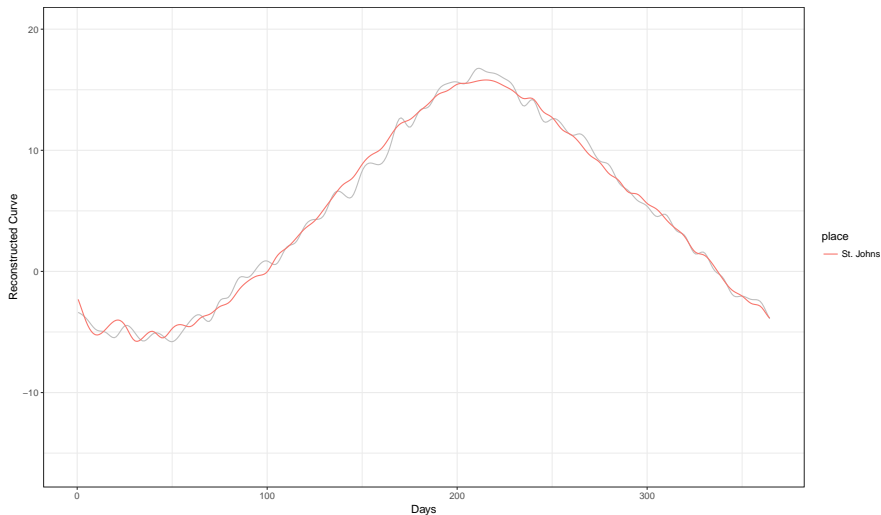
Průměrná křivka

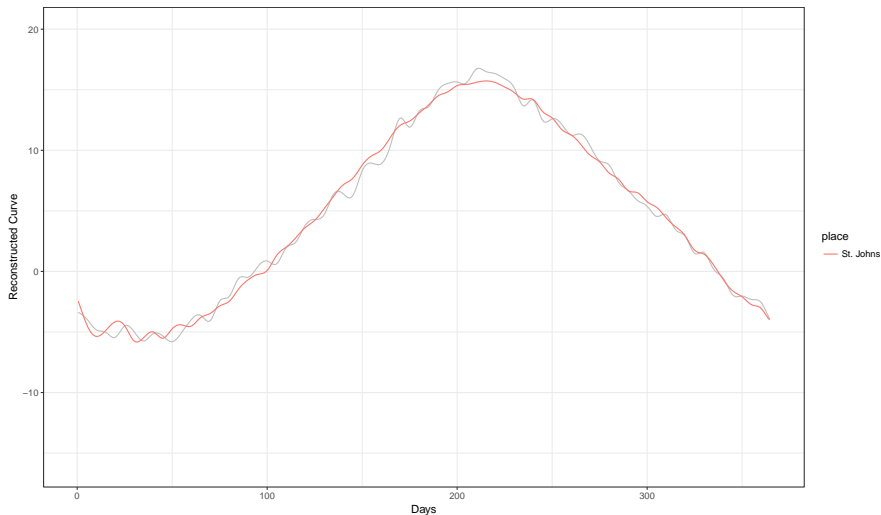
Rekonstrukce – 1 hlavní komponenta

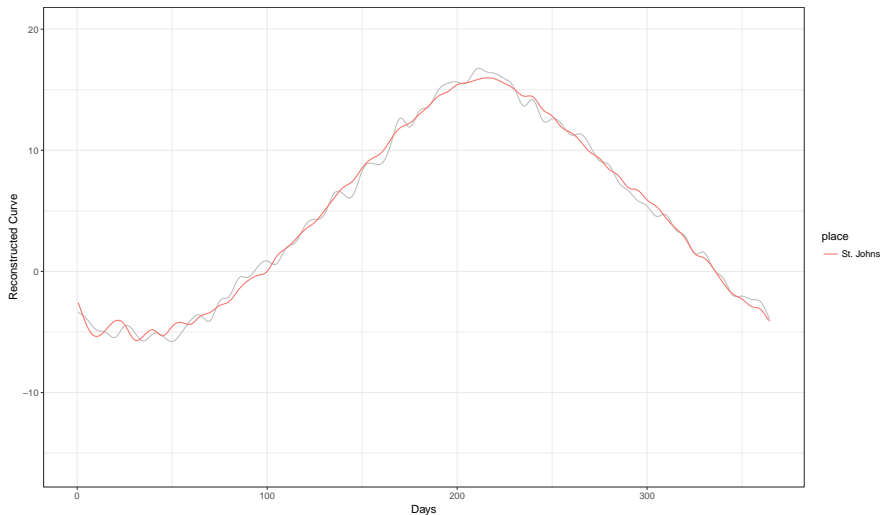
Rekonstrukce – 2 hlavní komponenty

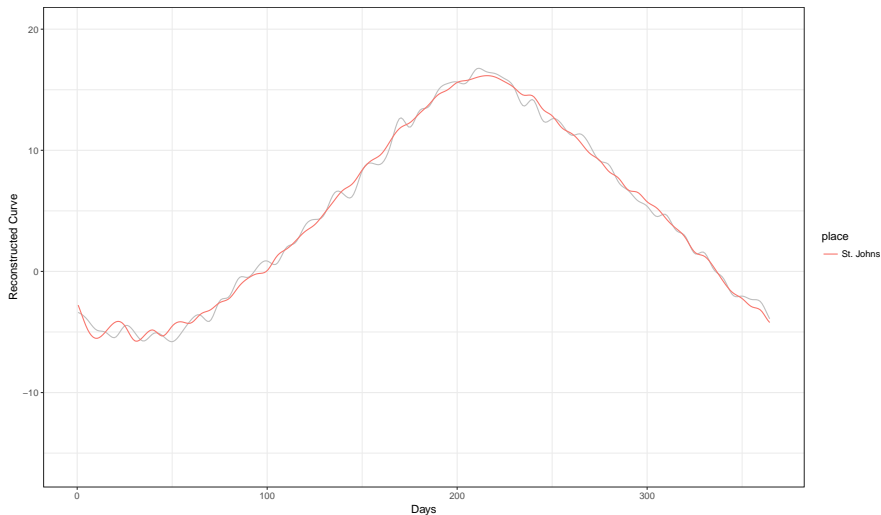
Rekonstrukce – 3 hlavní komponenty

Rekonstrukce – 4 hlavní komponenty

Rekonstrukce – 5 hlavních komponent

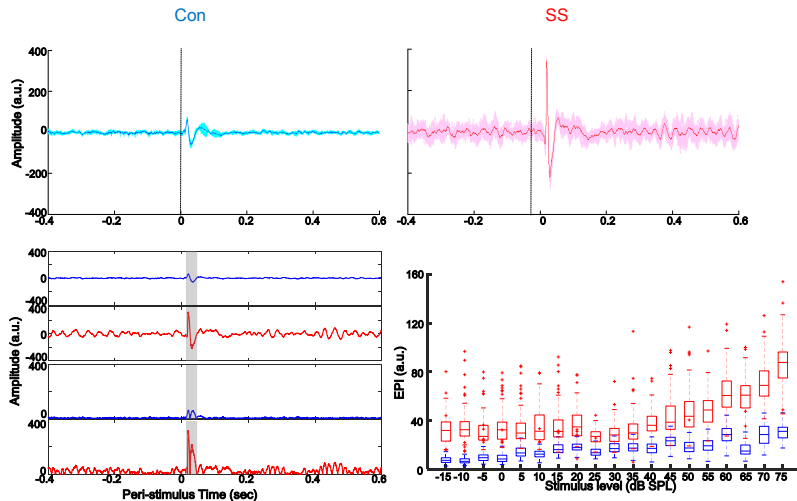
Rekonstrukce – 6 hlavních komponent

Neuronová aktivita při výskytu tinnitu

- měření sluchově evokovaného potenciálu **EPI** na kryse při různých intenzitách zvuku
- 19 intenzit zvuku: -15 dB, -10 dB, . . . , 70 dB, 75 dB
- 4 typy zvuku: tóny 1 kHz, 10 kHz, 16 kHz a „click“ (směs)
- 79 měření každý den
- 6 kontrolních dní (**con**)
- 8 dní po aplikaci salycilátu sodného (**SS**)

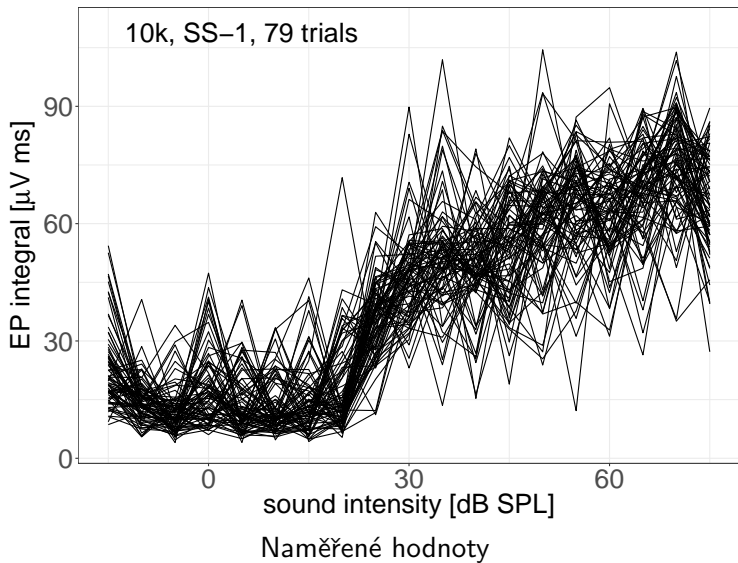
Zdroj: Department of Biological Science and Technology, National Chiao Tung University, Hsinchu, Taiwan

Auditory EPI

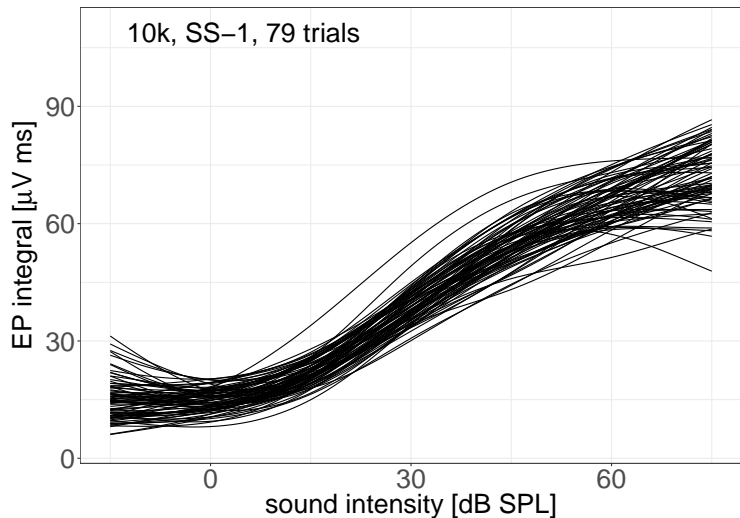

Měření neuronové aktivity

Auditory EPI

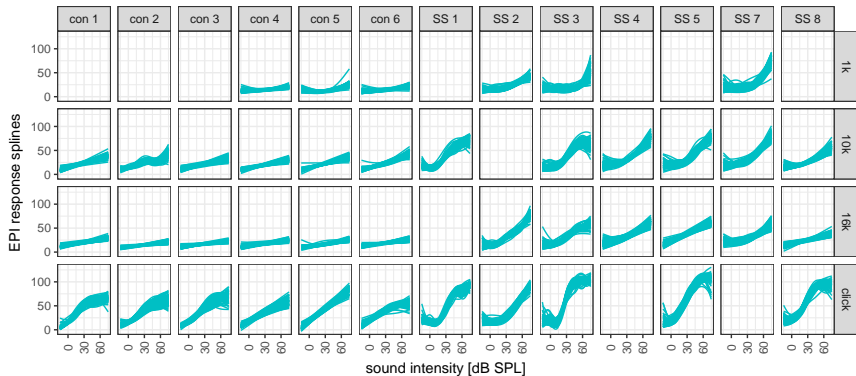

Auditory EPI

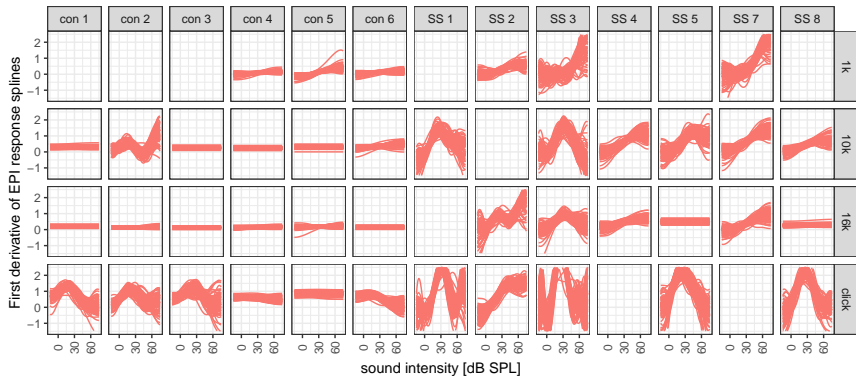
Vyhlazená data

Auditory EPI

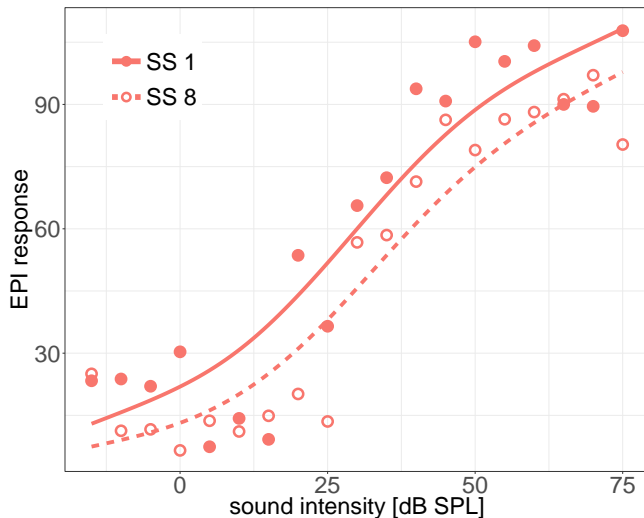
Vyhlazená data

Auditory EPI

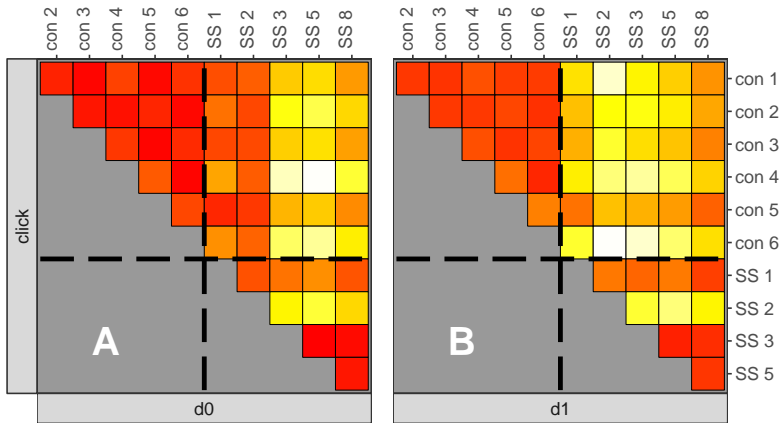
Vyhlazená data – 1. derivace

Auditory EPI

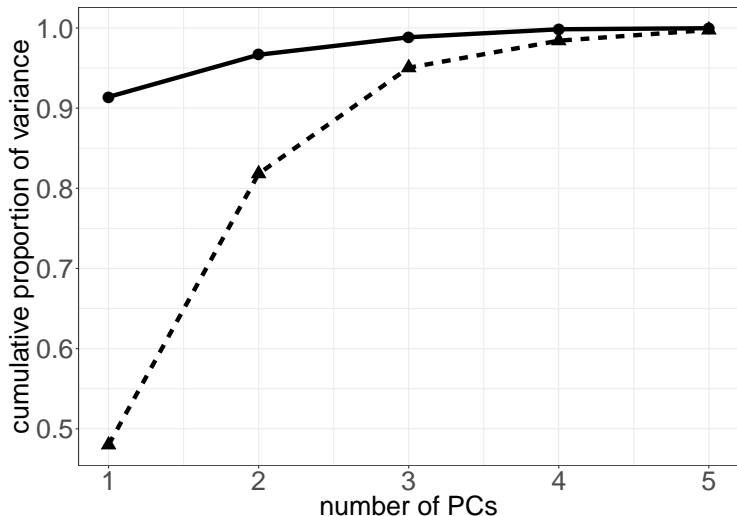

(Semi)metriky: $d_0 = 112,8$; $d_1 = 1,58$

Auditory EPI

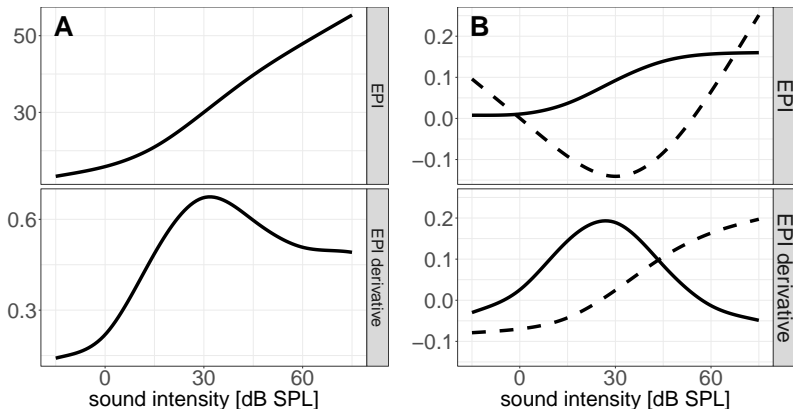

A – medián d_0 , B – medián d_1

Podíl komponent na vysvětlení rozptylu

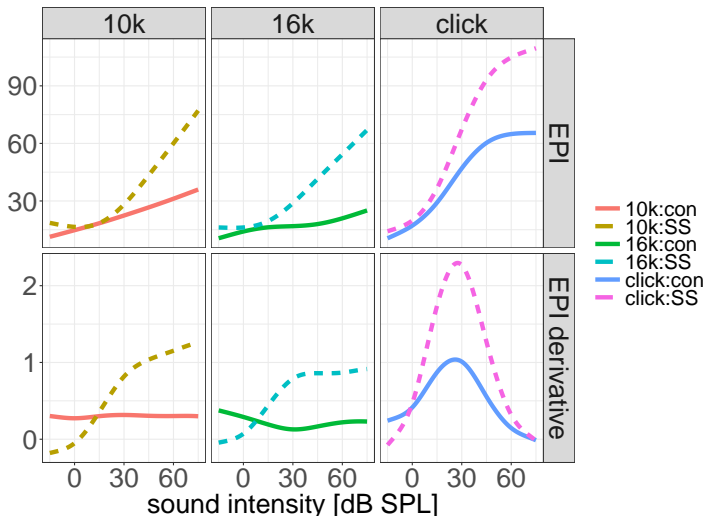
Auditory EPI

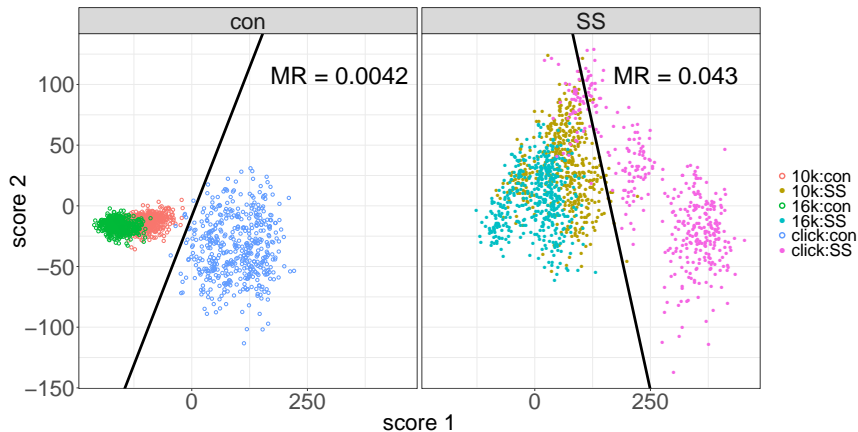
A – průměrné křivky,

B – 1. komponenta (plná), 2. komponenta (čárkovaně)

Auditory EPI

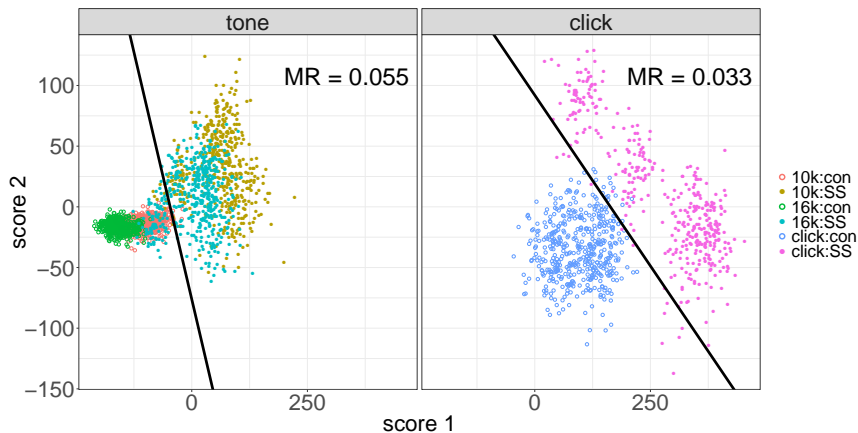

ML reprezentanti pro každou skupinu

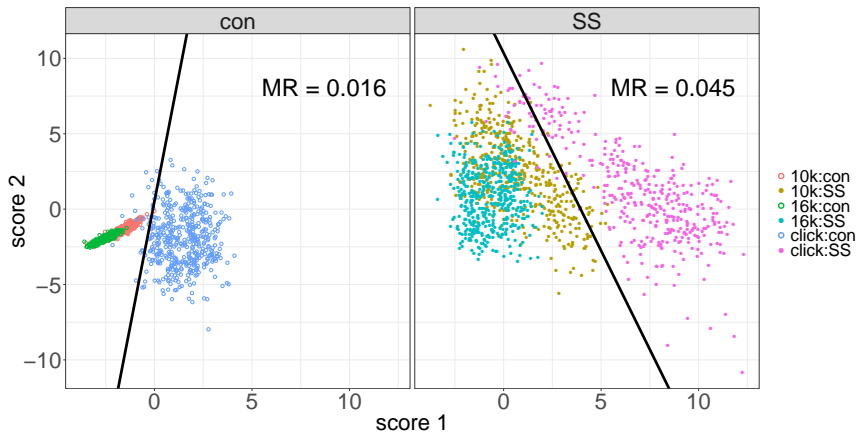
Koeficienty 1. a 2. komponenty pro funkce

Auditory EPI

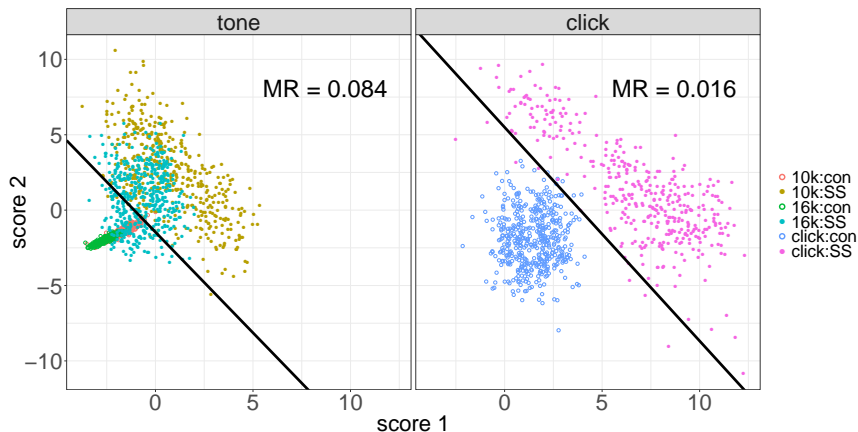
Koeficienty 1. a 2. komponenty pro funkce

Auditory EPI

Koeficienty 1. a 2. komponenty pro 1. derivace

Auditory EPI

Koeficienty 1. a 2. komponenty pro 1. derivace

- Ferraty, F., Vieu, P., 2006. *Nonparametric functional data analysis: theory and practice*. Springer Science & Business Media.
- Koláček, J., Pokora, O., Kuruczová, D., Chiu T.-W., 2018. *Benefits of functional PCA in the analysis of single-trial auditory evoked potentials*. Computational Statistics, accepted.
- Pokora, O., Koláček, J., Chiu, T.-W., Qiu, W., 2017. *Functional data analysis of single-trial auditory evoked potentials recorded in the awake rat*. Biosystems 161, 67–75.
- Ramsay, J. O., Silverman, B. W., 2005. *Functional data analysis*, 2nd Edition. Springer, New York.
- Ramsay, J. O., Silverman, B. W., 2007. *Applied functional data analysis: methods and case studies*. Springer.
- Ramsay, J. O., Wickham, H., Graves, S., Hooker, G., 2017. fda: Functional Data Analysis. R package version 2.4.7.
<https://CRAN.R-project.org/package=fda>